

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ XÂY DỰNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA TRONG THI ĐẤU THỂ THAO TẠI VIỆT NAM

PGS.TS. Trần Hiếu¹; ThS. Nguyễn Thị Thúy Hà¹

Tóm tắt: Bằng các phương pháp nghiên cứu khoa học thường quy như phỏng vấn, tọa đàm chuyên gia, toán học thống kê... và từ kết quả nghiên cứu đề xuất bộ tiêu chí xây dựng Môi trường văn hoá trong thi đấu thể thao. Nhiệm vụ đã đưa ra các giải pháp phù hợp để thực thi bộ tiêu chí xây dựng Môi trường văn hoá trong thi đấu thể thao có hiệu quả.

Từ khóa: Môi trường; giải pháp; Xây dựng môi trường văn hóa; Thi đấu thể thao

Abstract: Using scientific research methods such as interviews, expert talks, statistical mathematics... and from the research results, we propose a set of criteria for building a cultural environment in sports competition. We aim to find solutions that are suitable for building an effective cultural environment in sports competition.

Keywords: Environment; solution; Building a cultural environment; Sports competition

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thi đấu thể thao, để đạt được huy chương, ngoài năng lực chuyên môn là tinh thần chiến đấu của mỗi vận động viên (VĐV), huấn luyện viên (HLV); là tinh thần đồng đội, tương thân tương ái, giúp đỡ hỗ trợ nhau trong mỗi trận đấu. Cao hơn nữa là tinh thần yêu Tổ quốc, yêu đồng bào của người hâm mộ, người dân trên mọi miền đất nước đều hướng đến cô vũ cho VĐV, HLV của Việt Nam tại các sự kiện thể dục thể thao (TDTT). Tất cả những điều này đều xuất phát từ nền tảng “môi trường văn hóa” được vun đắp qua nhiều thế hệ của người Việt Nam. Tuy nhiên, trong môi trường thi đấu thể thao vẫn còn những mặt trái. Do vậy, việc đặt ra các giải pháp xây dựng môi trường văn hoá (MTVH) trong thi đấu thể thao rất quan trọng đối với ngành thể thao hiện nay. Không chỉ riêng VĐV, HLV, cổ động viên... cũng như các nhà quản lý thể thao mà ngay cả mỗi chúng ta nếu ai cũng biết và hiểu được MTVH trong thi đấu thể thao thì chúng ta sẽ có những hành xử đẹp, biết tạo dựng môi trường gần gũi, thân thiện hơn. Để đạt được điều đó, cần có các giải pháp phù hợp để thực thi Bộ tiêu chí xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao đã đề cập, đặc biệt là văn hóa ứng xử trong thi đấu thể thao, hình thành nên những quy chuẩn nhất định, tạo nền tảng, cơ sở vững chắc cho mọi hoạt động của ngành thể thao trong tương lai. Từ đó, góp phần quan trọng vào việc xây dựng hình ảnh của thể thao nước ta đối với mọi tầng lớp nhân dân trong cả nước, đặc biệt là trong con mắt của bạn bè quốc tế khi thể thao là một trong những cầu nối quan trọng thiết lập tình hữu nghị giữa các quốc gia,

dân tộc trên toàn cầu.

Phương pháp nghiên cứu được sử dụng: phân tích, tổng hợp tài liệu; phỏng vấn, tọa đàm chuyên gia và toán học thống kê

2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

2.1. Lựa chọn giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao

Xuất phát từ đặc điểm riêng biệt đặc thù của MTVH trong thi đấu thể thao, nhiệm vụ đã lựa chọn được 24 giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH cho 5 nhóm đối tượng tham gia trực tiếp vào các cuộc thi đấu thể thao, thông qua phỏng vấn 57 chuyên gia văn hóa, TDTT, các nhà quản lý chuyên môn về TDTT, sử dụng chỉ số Cronbach's Alpha và hệ số tương quan thứ bậc Spirmen. Kết quả được trình bày tại bảng 1.

Qua bảng 1 cho thấy: Đã lựa chọn được 28 giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH cho 5 nhóm đối tượng tham gia trực tiếp vào các cuộc thi đấu thể thao.

2.2. Nội dung các nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao

2.2.1. Nhóm giải pháp xây dựng MTVH đối với cơ quan quản lý nhà nước về TDTT.

Với vai trò là cơ quan quản lý trong lĩnh vực thể thao, đơn vị quản lý cần xây dựng thương hiệu, hình ảnh của mình ở trong ngành và xã hội, tạo ra những kết quả, thành tích cao, góp phần tạo nên nền thể thao của nước nhà phát triển bền vững. Từ đó, cơ quan quản lý nhà nước về lĩnh vực này cần phải tạo ra môi trường làm việc chuyên nghiệp, khoa học. Để bộ tiêu chí xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao

Bảng 1. Hệ số tương quan thứ bậc giữa tính cấp thiết và tính khả thi của các giải pháp đã chọn lựa (n=57)

TT	Nhân tố ảnh hưởng	Tính cấp thiết		Tính khả thi		D2	R tính	P
		Giá trị	Thứ bậc	Giá trị	Thứ bậc			
I	Nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH đối với cơ quan quản lý nhà nước về TDTT							
1.1	Hoàn thiện cơ chế chính sách đối với cơ quan tổ chức và quản lý các hoạt động MTVH trong thi đấu thể thao	4.93	1	4.96	1	0	0.857	<0.05
1.2	Xây dựng con người văn hóa trong hoạt động thi đấu thể thao	4.93	1	4.96	1	0		
1.3	Nâng cao hiệu quả, sức hấp dẫn của các thiết chế thể thao	4.89	2	4.91	2	0		
1.4	Giáo dục, tuyên truyền nhằm tăng cường nhận thức về ứng xử văn hóa, vai trò, ý nghĩa của việc xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao	4.81	3	4.88	3	0		
1.5	Đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát..., đánh giá kết quả hoạt động xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao theo giai đoạn	4.88	4	4.91	2	4		
1.6	Tăng cường hợp tác với phong trào thể thao, nhóm giám sát Công ước chống doping (ETS số 135) và Ủy ban thường trực của Công ước châu Âu về chống bạo lực và hành vi sai trái của khán giả tại các sự kiện thể thao	4.95	1	4.91	2	1		
II	Nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH đối với Ban tổ chức trong thi đấu thể thao							
2.1	Đổi mới nâng cao năng lực lãnh đạo, quản lý nhà nước về xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.	4,91	1	4,91	1	0	0.821	<0.05
2.2	Tăng cường các nguồn lực (cơ sở vật chất, con người, kinh phí...) cho xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.	4,84	2	4,91	1	1		
2.3	Ban hành điều lệ, quy định cụ thể cho từng đối tượng tham gia giải đấu theo Bộ tiêu chí xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao và theo Luật thi đấu của từng môn thể thao	4,91	1	4,91	1	0		
2.4	Ban hành các văn bản hướng dẫn rõ ràng về những gì được coi là hành vi văn hóa hoặc phi văn hóa trong thi đấu thể thao	4,84	2	4,93	1	1		
2.5	Xây dựng chế độ thưởng phạt nghiêm minh trong việc thực hiện các quy tắc ứng xử chung trong xã hội và Bộ tiêu chí xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao	4,88	3	4,95	1	4		
2.6	Giáo dục, tuyên truyền nhằm tăng cường nhận thức về ứng xử văn hóa, vai trò, ý nghĩa của việc xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao	4,93	1	4,91	3	4		
2.7	Đẩy mạnh công tác tổ chức hướng dẫn thực hiện, kiểm tra, giám sát..., đánh giá kết quả hoạt động xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao sau mỗi giải đấu (trận đấu)	4,86	3	4,93	2	1		
III	Nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH đối với giám sát, trọng tài trong thi đấu thể thao							

3.1	Nâng cao nhận thức về khái niệm xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao	4.93	1	4.96	1	0	1.000	<0.05
3.2	Nâng cao năng lực chuyên môn, tinh thần trách nhiệm và tính công minh trong điều hành các trận thi đấu thể thao	4.93	1	4.96	1	0		
3.3	Nâng cao tính chuyên nghiệp trong điều hành các trận thi đấu thể thao	4.93	1	4.96	1	0		
IV	Nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH đối với huấn luyện viên, vận động viên trong thi đấu thể thao							
4.1.1	Nâng cao ý thức tuân thủ các quy định, điều lệ của Luật thi đấu và BTC.	4.86	2	4.96	1	1	0.9	<0.05
4.1.2	Nâng cao nhận thức về đạo đức, lối sống, ứng xử văn hóa; nhận thức vai trò, ý nghĩa của việc xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.	4.89	1	4.96	1	0		
4.1.3	Xóa bỏ bạo lực, hành vi gian lận và kỳ thị phân biệt chủng tộc, giới tính trong thi đấu thể thao.	4.86	2	4.95	2	0		
4.1.4	Nâng cao tinh thần trách nhiệm, trung thực, tinh thần cống hiến và hành động theo tinh thần Fair Play vì sự phát triển của thể thao Việt Nam.	4.89	1	4.96	1	0		
V	Nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH đối với cổ động viên, khán giả trong thi đấu thể thao							
5.1	Tuyên truyền nâng cao nhận thức về vai trò, ý nghĩa xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.	4,72	2	4,93	1	1	0.9	<0.05
5.2	Tuyên truyền nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường, môi trường sống và môi trường văn hóa, ứng xử văn hóa nơi công cộng.	4,79	1	4,93	1	0		
5.3	Tuân thủ các nội quy, quy định của BTC dành riêng cho cổ động viên, hoạt náo viên.	4,72	2	4,89	2	0		
5.4	Xóa bỏ bạo lực, hành vi cổ vũ có tính chất bạo lực, kỳ thị, phân biệt chủng tộc, miệt thị, xúc phạm cá nhân.	4,79	1	4,93	1	0		

có hiệu quả, nhiệm vụ đề xuất một số giải pháp xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao đối với cơ quan quản lý nhà nước về TDTT như sau:

- Hoàn thiện cơ chế chính sách đối với cơ quan tổ chức và quản lý các hoạt động MTVH trong thi đấu thể thao: Ban hành đồng bộ hệ thống các văn bản pháp luật hướng dẫn các hoạt động xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao; Xây dựng, hoàn thiện hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật, xây dựng và ban hành các Nghị định, Quyết định, Thông tư và các văn bản pháp luật phù hợp, bám sát thực tiễn để tạo hành lang pháp lý nhằm tăng cường sự tự quản cho các hoạt động thi đấu thể thao;

- Xây dựng con người văn hóa trong hoạt động thi đấu thể thao: Nghiên cứu xây dựng và ban hành bộ quy tắc ứng xử, quy tắc đạo đức trong lĩnh vực TDTT nói chung và thi đấu thể thao nói riêng.

- Nâng cao hiệu quả, sức hấp dẫn của các thiết chế thể thao như: Sân vận động, nhà thi đấu, bể bơi, các địa điểm tổ chức thi đấu thể thao, câu lạc bộ

TDTT... Xây dựng hệ thống các thiết chế thể thao ở trung ương và cơ sở, chú trọng những thiết chế và hình thức thi đấu đặc thù của từng môn thể thao.

- Giáo dục, tuyên truyền nhằm tăng cường nhận thức về ứng xử văn hóa, vai trò, ý nghĩa của việc xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao: Giáo dục về tư tưởng, đạo đức, lối sống, ứng xử văn hóa trong thi đấu thể thao cho các đối tượng liên quan đặc biệt là giám sát, trọng tài, HLV, VĐV; Thường xuyên tổ chức các hoạt động xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao theo bộ tiêu chí và quy tắc ứng xử trong thể thao.

- Tăng cường hợp tác với phong trào thể thao, nhóm giám sát Công ước chống doping (ETS số 135) và Ủy ban thường trực của Công ước châu Âu về chống bạo lực và hành vi sai trái của khán giả tại các sự kiện thể thao và đặc biệt là tại các trận đấu bóng đá (ETS số 120), thúc đẩy và giám sát Khuyến nghị Rec (2001) về phòng chống phân biệt chủng tộc, bài ngoại và cố chấp về chủng tộc trong

Ảnh minh họa (nguồn Internet)

thể thao.

- Đẩy mạnh công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát..., đánh giá kết quả hoạt động xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao theo giai đoạn.

2.2.2. Nhóm giải pháp xây dựng MTVH đối với Ban tổ chức trong thi đấu thể thao.

Trong mỗi giải đấu thể thao, Ban tổ chức luôn đóng vai trò quyết định đến chất lượng, kết quả, đồng thời xây dựng hình ảnh của giải đấu đối với ngành và toàn xã hội cũng như khách quốc tế, đặc biệt là những giải đấu có tính chất quốc tế được tổ chức tại Việt Nam. Do đó, để thực hiện xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao được hiệu quả, đối với BTC các giải đấu thể thao (trận thi đấu thể thao) cần thực hiện các giải pháp cụ thể như sau:

- Đổi mới nâng cao năng lực lãnh đạo, quản lý nhà nước về xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.

- Tăng cường các nguồn lực (cơ sở vật chất, con người, kinh phí...) cho xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.

- Ban hành điều lệ, quy định cụ thể cho từng đối tượng tham gia giải đấu theo Bộ tiêu chí xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao và theo Luật thi đấu của từng môn thể thao

- Ban hành các văn bản hướng dẫn rõ ràng về những gì được coi là hành vi văn hóa hoặc phi văn hóa trong thi đấu thể thao

- Xây dựng chế độ thưởng phạt nghiêm minh trong việc thực hiện các quy tắc ứng xử chung trong xã hội và Bộ tiêu chí xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao

- Giáo dục, tuyên truyền nhằm tăng cường nhận

thức về ứng xử văn hóa, vai trò, ý nghĩa của việc xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao

- Đẩy mạnh công tác tổ chức hướng dẫn thực hiện, kiểm tra, giám sát..., đánh giá kết quả hoạt động xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao sau mỗi giải đấu (trận đấu)

2.2.3. Nhóm giải pháp xây dựng MTVH đối với giám sát, trọng tài trong thi đấu thể thao.

Với vai trò là người trực tiếp áp dụng luật thi đấu để quyết định sự thắng thua trong thi đấu, đảm bảo sự công bằng, khách quan. Thành phần giám sát, trọng tài luôn phải gương mẫu, làm đúng trách nhiệm của mình trong quá trình thực hiện nhiệm vụ. Do vậy, cần có những giải pháp mang tính đồng bộ trong việc xây dựng MTVH đối với đội ngũ này, nhằm góp phần vào việc xây dựng hình ảnh, tính chuyên nghiệp của nền thể thao nước nhà. Những giải pháp cần được thực thi là:

- Nâng cao nhận thức về khái niệm xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao

- Nâng cao năng lực chuyên môn, tinh thần trách nhiệm và tính công minh trong điều hành các trận thi đấu thể thao

- Nâng cao tính chuyên nghiệp trong điều hành các trận thi đấu thể thao: Hành xử theo cách nêu gương tốt và là tấm gương tích cực cho VĐV; kiểm chế trong mọi trường hợp có hành vi thi đấu không chính đáng, thể hiện hành vi đó với tư cách cá nhân hoặc dung túng cho người khác; và thực hiện các biện pháp trừng phạt thích hợp đối với hành vi đó;

2.2.4. Nhóm giải pháp xây dựng MTVH đối với HLV, VĐV trong thi đấu thể thao.

Đây là thành phần quan trọng nhất, là trung tâm của giải đấu thể thao. Song nhiều năm nay, trong môi trường huấn luyện của HLV và thi đấu của VĐV vẫn chưa có những quy chuẩn nhất định về MTVH, về ứng xử văn hóa, lối sống văn hóa. Do vậy, chúng ta cần đặt ra các giải pháp nhằm xây dựng MTVH đối với HLV, VĐV trong thi đấu thể thao như sau:

- Nâng cao ý thức tuân thủ các quy định, điều lệ của Luật thi đấu và BTC.

- Nâng cao nhận thức về đạo đức, lối sống, ứng xử văn hóa; nhận thức vai trò, ý nghĩa của việc xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.

- Xóa bỏ bạo lực, hành vi gian lận và kỳ thị phân biệt chủng tộc, giới tính trong thi đấu thể thao.

- Nâng cao tinh thần trách nhiệm, trung thực, tinh thần cống hiến và hành động theo tinh thần Fair Play vì sự phát triển của thể thao Việt Nam.

2.2.5. Nhóm giải pháp xây dựng MTVH đối với cổ động viên, khán giả trong thi đấu thể thao.

Thực tế, trong không gian thi đấu thể thao, cổ động viên và khán giả là lực lượng góp phần quan trọng tạo ra không khí và chất lượng của từng giải đấu. Thực tế đã minh chứng điều này qua nhiều giải đấu ở nhiều cấp độ khác nhau (cả ở trong nước, khu vực và quốc tế). Nếu thiếu đội ngũ nhân lực này, giải đấu rất đơn điệu, tẻ nhạt và không tạo ra động lực, sự hưng phấn cho VĐV thể hiện phần thi đấu của mình. Việc xây dựng MTVH đối với cổ động viên, khán giả trong không gian thi đấu thể thao cần được thực hiện thông qua các giải pháp cụ thể sau:

- Tuyên truyền nâng cao nhận thức về vai trò, ý nghĩa xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.

- Tuyên truyền nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường, môi trường sống và môi trường văn hóa, ứng xử văn hóa nơi công cộng.

- Tuân thủ các nội quy, quy định của BTC dành riêng cho cổ động viên, hoạt náo viên.

- Xóa bỏ bạo lực, hành vi cổ vũ có tính chất bạo lực, kỳ thị, phân biệt chủng tộc, miệt thị, xúc phạm cá nhân.

3. KẾT LUẬN

Thông qua nghiên cứu đã lựa chọn được 5 nhóm giải pháp chung nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH trong thi đấu thể thao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Nghiệp Chí (2013), “Tác động của các hoạt động TDTT đối với lối sống con người Việt Nam trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế”.

2. Đinh Xuân Dũng (2015), Xây dựng môi trường văn hóa - Một số vấn đề lý luận và thực tiễn, Nxb Lao động, Hà Nội.

3. Trần Văn Bình, Xây dựng môi trường và hoàn thiện các chuẩn mực văn hóa, <http://www.nhandan.com.vn/cuoituan/vannghe>.

Nguồn bài báo: Bài báo được trích từ kết quả của Đề tài nghiên cứu khoa học và công nghệ cấp Bộ: “Nghiên cứu xây dựng môi trường văn hóa trong thi đấu thể thao tại Việt Nam”, PGS. TS. Trần Hiếu, Viện Khoa học TDTT, 2022.

Ngày nhận bài: 20/8/2022; Ngày duyệt đăng: 25/9/2022.

Ảnh minh họa (nguồn Internet)